

2026

GENERACIJSKI SOLIDARNI SISTEM ZA DJECU I PORODICU

Univerzalno pravo djeteta. Podrška roditeljstvu. Priznanje majkama 4+.

CENTRALNA PORUKA

Djeca nisu socijalni slučaj. Djeca su zajednička budućnost. Sistem mora biti univerzalan, dugoročno održiv i jednak za svako dijete u Federaciji BiH.

POKRETANJE INICIJATIVE

Inicijator: Elvis Bajrić

Federacija Bosne i Hercegovine

Septembar 2026.

1. Zašto je potreban novi pristup

Federacija Bosne i Hercegovine suočava se s dugoročnim demografskim pritiscima: padom broja rođenih, iseljavanjem mladih porodica, starenjem stanovništva i sve većim pritiskom na penzioni, zdravstveni i tržišni sistem rada. Porodična politika zato ne smije biti skup nepovezanih socijalnih mjera, nego stabilan društveni sistem.

Polazište ove inicijative je jednostavno: pravo djeteta ne treba zavisiti od prihoda roditelja, mjesta stanovanja ili administrativne sposobnosti porodice da pribavlja dokumentaciju. Osnovno pravo mora pripadati svakom djetetu, a dodatna podrška može biti usmjerena tamo gdje je teret roditeljstva veći.

PRINCIP

Svako dijete ima pravo. Porodice s većim potrebama mogu imati dodatnu podršku. Sistem finansiraju sadašnje generacije, jer djeca sutra nose ekonomiju i javne sisteme.

2. Suština modela - međugeneracijska solidarnost

Generacijski solidarni sistem povezuje tri životne faze: društvo pomaže porodici dok odgaja djecu; roditelji su u tom periodu rasterećeni dodatnog solidarnog tereta; nakon punoljetstva djece ponovo ulaze u sistem solidarnosti. Time nastaje zatvoren i razumljiv krug međugeneracijske odgovornosti.

- dok porodica odgaja maloljetnu djecu - prima dječiji dodatak i ne plaća poseban solidarni doprinos;
- nakon punoljetstva najmlađeg djeteta - roditelji se automatski uključuju u solidarni model finansiranja;
- majka koja je rodila i odgojila četvero ili više djece stiče posebno trajno demografsko priznanje;
- Federacija osigurava pravni okvir, nadzor, digitalnu evidenciju i stabilno budžetsko učešće.

3. Četiri ključna prava

#	Pravo	Ciljni iznos
1	Univerzalni dječiji dodatak	do 350 KM mjesečno po djetetu
2	Podrška za novorođeno dijete	do 2.000 KM jednokratno
3	Federalni porodijski dodatak	do 350 KM mjesečno
4	Demografska naknada majkama 4+	50% najniže penzije u FBiH

4. Univerzalni dječiji dodatak

Dječiji dodatak treba biti pravo djeteta, a ne oznaka siromaštva. Zato svaki maloljetnik s prebivalištem u Federaciji BiH stiče pravo po rođenju, bez imovinskog cenzusa za samo postojanje prava.

- ciljni iznos: do 350 KM mjesečno po djetetu;
- pravo traje od rođenja do punoljetstva;
- isplata se pokreće automatski kroz matične registre;
- bez posebnog zahtjeva roditelja, osim kada je potrebno razriješiti poseban status ili spor;
- iznos se uvodi fazno, prema višegodišnjem finansijskom planu i godišnjoj aktuarskoj procjeni održivosti.

ZAŠTITA ODRŽIVOSTI

Ciljni iznos ne uvodi se političkom odlukom bez pokrića. Zakon mora propisati minimalno garantovano pravo, dinamiku rasta i obaveznu godišnju procjenu prihoda i rashoda Fonda.

5. Podrška pri rođenju i porodijski dodatak

5.1. Jednokratna pomoć za novorođeno dijete

Za svako novorođeno dijete predviđa se jednokratna federalna pomoć do 2.000 KM. Cilj je da porodica odmah nakon rođenja dobije konkretnu podršku za početne troškove, bez dodatne administracije.

5.2. Federalni porodijski dodatak

Uvodi se federalni porodijski dodatak do 350 KM mjesečno, kao zasebno pravo uređeno federalnim zakonom. Ova mjera treba postaviti minimalni zajednički standard na nivou Federacije, dok povoljnija kantonalna ili lokalna prava mogu ostati dodatna podrška.

6. Novo pravo: demografska naknada za majke četvero i više djece

POSEBNO DEMOGRAFSKO PRIZNANJE

Majka koja je rodila i odgojila najmanje četvero djece, nakon što najmlađe dijete postane punoljetno, stiče pravo na trajnu mjesečnu naknadu u visini 50% najniže penzije u Federaciji BiH.

Ova naknada nije socijalna pomoć i ne zavisi od zaposlenosti, visine plate, imovine ili toga da li je majka kasnije ostvarila vlastitu penziju. Njena svrha je priznati dugoročni demografski i društveni doprinos majke koja je podigla veliku porodicu.

- pravo nastaje nakon punoljetstva najmlađeg djeteta;

- iznos je vezan za 50% najniže penzije, pa se automatski usklađuje kada se mijenja najniža penzija;
- naknada je lično pravo - nije prenosiva niti nasljeđiva;
- pravo ne prestaje zbog zaposlenja ili ostvarivanja penzije;
- zakon posebno uređuje smrt djeteta, usvojenje, gubitak roditeljskog prava i druge izuzetne situacije; smrt djeteta sama po sebi ne smije poništiti stvarni doprinos majke koja ga je odgajala.

7. Fond generacijske solidarnosti za djecu i porodicu

Za finansiranje sistema formira se poseban javni fond na nivou Federacije BiH. Fond objedinjuje federalna sredstva za dječiju i demografsku politiku, solidarno učešće i druge zakonom određene prihode. Cilj je da prava ne zavise od godišnjih ad hoc odluka, nego od stabilnog i transparentnog finansijskog mehanizma.

7.1. Izvori finansiranja

- redovno budžetsko učešće Federacije BiH;
- objedinjavanje i racionalizacija postojećih federalnih transfera koji imaju istu ili sličnu namjenu;
- poseban solidarni doprinos punoljetnih osiguranika bez maloljetne djece, po progresivnom modelu utvrđenom nakon aktuarske i fiskalne analize;
- drugi namjenski prihodi koje zakon može odrediti, uz zabranu nenamjenskog trošenja sredstava Fonda.

Ranije razmatrani progresivni procenti doprinosa mogu poslužiti kao simulacijski scenarij, ali konačne stope ne treba zakucati prije pune fiskalne analize. Zakon treba propisati princip progresivnosti i gornju granicu opterećenja, a konkretne stope utvrditi na osnovu broja obveznika, broja djece i projekcija prihoda.

7.2. Ko ne plaća solidarni doprinos

- roditelji koji imaju najmanje jedno maloljetno dijete;
- osobe ispod zakonom utvrđenog minimalnog prihodovnog praga;
- druge posebno zaštićene kategorije koje zakon izričito navede.

Kada najmlađe dijete postane punoljetno, roditelj automatski ulazi u sistem solidarnog doprinosa, bez posebne prijave. Na taj način se zatvara generacijski krug: dok odgaja djecu - prima podršku; nakon toga - učestvuje u podršci novim porodicama.

8. Finansijska zaštita sistema

- Višegodišnja fiskalna projekcija - najmanje pet godina unaprijed.
- Godišnja aktuarska revizija broja djece, korisnika i obveznika doprinosa.
- Zakonska zabrana preuzimanja novih prava bez identifikovanog izvora finansiranja.
- Rezervni stabilizacijski račun Fonda za godine slabijeg priliva.

- Automatsko usklađivanje naknade majkama 4+ s najnižom penzijom, bez posebne političke odluke.
- Javno objavljivanje svih agregatnih prihoda, rashoda, broja korisnika i projekcija.

CILJ

Sistem mora preživjeti promjenu vlade, izbornu kampanju i ekonomsku krizu. Pravo koje država jednom obeća porodici mora imati stabilno finansijsko pokriće.

9. Digitalni sistem: rođenje -> pravo -> isplata

Administracija mora biti gotovo nevidljiva porodici. Sistem se zasniva na povezivanju matičnih registara, evidencija prebivališta i isplatnog sistema Fonda.

1. Matični ured evidentira rođenje djeteta.
2. Podaci se automatski proslijeđuju Fondu.
3. Fond utvrđuje pravo i kreira korisnički zapis.
4. Roditelj jednom potvrđuje račun za isplatu i kontakt podatke.
5. Isplate se izvršavaju automatski, uz digitalni uvid u status.

Isti sistem prati punoljetstvo najmlađeg djeteta, prestanak pojedinih prava, automatski ulazak roditelja u solidarni doprinos i nastanak prava majke 4+ na demografsku naknadu.

10. Jedinstveni federalni standard i uloga kantona/općina

Osnovna federalna prava moraju biti jednaka bez obzira na mjesto rođenja ili prebivališta djeteta. Kantoni, gradovi i općine mogu uvoditi dodatne pronatalitetne mjere - vrtiće, subvencije stanovanja, školske programe, dodatne jednokratne pomoći i druge lokalne politike - ali ne smiju umanjivati federalni minimum.

- federalni nivo: univerzalni dječiji dodatak, pomoć pri rođenju, porodijski dodatak i demografska naknada 4+;
- kantonalni/lokalni nivo: dodatne mjere prema lokalnim demografskim potrebama;
- zabrana teritorijalne diskriminacije u osnovnim federalnim pravima.

11. Upravljanje i zaštita od političke zloupotrebe

- Fond ima profesionalnu upravu i jasnu zakonsku odgovornost.
- Godišnji finansijski i revizorski izvještaji su javni.
- Digitalna platforma prikazuje agregatne prihode, rashode, broj korisnika i izvršenje budžeta.
- Sredstva Fonda su namjenska i ne mogu se prebacivati na druge budžetske potrebe.
- Zapošljavanje i nabavke podliježu javnim procedurama, eksternoj reviziji i audit logu.

12. Faze uvođenja

FAZA 1 - Fiskalna i aktuarska priprema

Utvrditi tačan broj djece, korisnika postojećih prava, potencijalnih majki 4+, bazu obveznika doprinosa i petogodišnju projekciju.

FAZA 2 - Zakon i Fond

Usvojiti federalni zakon, osnovati Fond, definisati digitalnu razmjenu podataka i zaštitu ličnih podataka.

FAZA 3 - Ujedinjavanje postojećih prava

Prebaciti federalna dječija i demografska izdvajanja u jedinstveni sistem bez prekida postojećih isplata.

FAZA 4 - Fazi rast dječijeg dodatka

Postepeno povećavati univerzalni dodatak prema ciljnom iznosu do 350 KM, samo u granicama potvrđene održivosti.

FAZA 5 - Puna primjena 4+ naknade

Automatski priznati pravo majkama koje ispunjavaju uslove i obezbijediti trajnu indeksaciju na 50% najniže penzije.

13. Primjer životnog ciklusa jedne porodice

6. Rođenjem djeteta porodica dobija jednokratnu pomoć do 2.000 KM i pokreće se dječiji dodatak.
7. Dok ima maloljetnu djecu, porodica ostvaruje federalna prava i roditelji ne plaćaju poseban solidarni doprinos.
8. Ako majka rodi i odgoji četvero djece, sistem je evidentira kao buduću korisnicu demografske naknade.
9. Kada najmlađe dijete napuni 18 godina, dječiji dodatak prestaje; roditelji ulaze u solidarni doprinos.
10. Majka 4+ tada stiče trajnu naknadu u visini 50% najniže penzije u FBiH.

14. Zašto je ovo generacijski solidarno

Sistem ne tretira roditeljstvo kao privatni trošak jedne porodice. Društvo ulaže u djecu dok odrastaju; odrasle generacije bez maloljetne djece pomažu finansiranje; roditelji nakon odrastanja djece ulaze u isti solidarni krug; a majkama koje su podigle četvero ili više djece država trajno priznaje poseban demografski doprinos.

ZAVRŠNA MISAO

Djeca danas finansiraju budućnost svih nas. Generacijska solidarnost znači da tu budućnost ne prebacujemo samo na roditelje, nego je zajedno gradimo.

15. Kampanjska poruka

**SVAKO DIJETE IMA PRAVO.
SVAKA PORODICA IMA PODRŠKU.
MAJKE 4+ DOBIJAJU TRAJNO PRIZNANJE.**

Ne obećavamo jednokratnu pomoć pred izbore. Gradimo sistem koji traje generacijama.